

30. 3. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Určení hranice mezi přestupkem a trestným činem v dopravě při požití alkoholu

V právním řádu České republiky je i přes některé individuální snahy o změnu legislativy dlouhodobě stanovená nulová tolerance alkoholu v krvi při řízení vozidel. Tento článek se věnuje vymezení hranice mezi přestupkem a trestným činem v dopravě z pohledu soudní praxe a způsobu měření hladiny alkoholu v krvi řidičů.

Nikoho z Vás jistě nepřekvapí informace, že Nejvyšší soud ve své judikatuře stanovil hranici vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla při ovlivnění řidiče alkoholem na hodnotu 1,00 g/kg. Tato hranice má oporu v dlouhodobé rozhodovací praxi tuzemských soudů již z 80. a 90 let minulého století a dále v mnoha vědeckých studiích, které došly k jednotnému závěru, že žádný, a to ani nadprůměrně disponovaný, řidič motorového vozidla není schopen bezpečně řídit, jestliže hladina alkoholu v jeho krvi překročí hranici jednoho promile. Jinými slovy to znamená, že u dokazování spáchání trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 trestního zákoníku postačí prokázat, že hodnota hladiny alkoholu v krvi řidiče byla v okamžiku provedení orientační dechové zkoušky vyšší než jedno promile. V takovém případě je řidič odpovědný vždy za spáchání trestného činu.

Stav vylučující způsobilost k řízení motorového vozidla, a tím i trestní odpovědnost řidiče, může nastat i v případě, že naměřená hodnota alkoholu v krvi je pod hodnotou 1,00 g/kg. V takovém případě však leží důkazní břemeno na obžalobě, potažmo správním orgánu, ve větší míře, protože ti musí stav vylučující způsobilost řidiče prokázat. Znamená to, že orgány musí řidiči prokázat, že v době dechové zkoušky byl jednak pod vlivem alkoholu, tj. zajistit relevantní výsledky dechové kontroly nebo krevní zkoušky, a dále pak prokázat míru ovlivnění alkoholem, tj. prokázat, že řidič nebyl vzhledem ke svému stavu způsobilý z důvodu požití alkoholu vozidlo řídit.

Stav vylučující způsobilost je vágní termín. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 897/2015 ze dne 5. srpna 2015^[1] konstatoval, že: „Stav vylučující způsobilost není sám o sobě zákonem definován vzhledem k tomu, že různé návykové látky působí na člověka odlišně a rozdílně ho ovlivňují se zřetelem k provozované činnosti, a proto je nutné v každém jednotlivém případě zkoumat, jakou měrou byla použitou návykovou látkou ovlivněna schopnost vykonávat pachatelem provozovanou činnost. K naplnění znaků tohoto trestného činu se nevyžaduje takový stav, kdy pachatel upadá do bezvědomí nebo není schopen komunikace, ale postačí takové ovlivnění fyzických

a psychických schopností návykovou látkou, které vylučuje způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při které by mohl být ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku. Stav vylučující způsobilost je třeba v každém konkrétním případě zjišťovat a dokazovat. Při posuzování této otázky je nutno přihlížet zejména k tomu, jaké zaměstnání nebo činnost pachatel pod vlivem návykové látky vykonával.“ Z citace odůvodnění rozhodnutí plyne nutnost prokázání ovlivnění fyzických a psychických schopností řidiče.

Pro praktický příklad nutnosti prokázání stavu vylučujícího protiprávnost uvádím rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 1017/2012 ze dne 25. září 2012[2], ve kterém soud posuzoval skutkový stav, kdy řidič: „*při projíždění pravotočivé zatáčky nepřizpůsobil jízdu svým schopnostem a vlastnostem vozidla, na mokřém lehce blátem pokrytém povrchu vozovky dostal smyk a následně na přímém úseku vozovky vyjel vpravo, kde narazil do oplocení předzahrádky domu majitele M. N., a zároveň došlo k poškození cihlového rozvaděče plynu téhož domu. Obviněný se následně v časovém rozmezí 02:41 až 02:48 hod. podrobil opakované dechové zkoušce přístrojem Dräger, kdy mu bylo naměřeno 1,01 až 1,08 promile alkoholu, a následným bilančním výpočtem znalce z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie byl zjištěn obsah alkoholu v krvi obviněného v rozmezí 0,75 až 0,8 promile alkoholu k okamžiku vzniku dopravní nehody, když obviněný se nacházel v tzv. resorpční fázi, čímž byla jeho centrální nervová soustava ovlivněna natolik, že byla bezpečná jízda vyloučena.“*

Ve výše uvedeném případě okresní soud uznal obviněného vinným z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky a stanovil mu trest v délce trvání jednoho roku a zákaz činnosti na dva roky. Krajský soud po odvolání obviněného napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a skutek popsany v obžalobě postoupil k vyřízení městskému úřadu, neboť se nejednalo o trestný čin, ale skutek mohl být orgánem posouzen jako přestupek. Rozhodnutí krajského soudu napadl nejvyšší státní zástupce dovoláním podaným v neprospěch obviněného, ve kterém se dovolával stavu vylučujícího způsobilost obviněného k řízení vozidel. Dovolatel se dovolával závěrů lékařských studií zabývajících se ovlivněním alkoholem k řízení motorového vozidla, ze kterých plyne tendence řidiče riskovat již při hladině alkoholu v krvi ve výši 0,5 až 0,8 promile. Už při této hladině se dle studií prodlužuje reakční čas řidiče, oči se obtížně přizpůsobují přechodu ze světla do tmy a naopak, zhoršuje se vnímání barev, soustředění a odhad vzdáleností. Těmto skutečnostem měla dle dovolatele nasvědčovat i skutečnost, že se obviněný dopustil dopravní nehody již krátce po započetí jízdy (cca po ujetí 100 metrů). Bez povšimnutí dovolatel neponechal ani excentrické chování obviněného, který bezprostředně po dopravní nehodě z místa nehody utekl a vrátil se na místo s babičkou, která tvrdila, že vozidlo řídila sama. Z uvedených skutečností dle dovolatele jednoznačně vyplynulo, že obviněný byl ve stavu vylučujícím způsobilost pro řízení motorového vozidla.

Obviněný ve vyjádření k dovolání argumentoval obecností a neurčitostí lékařských studií a provedených výzkumů a dále poukázal na zjednodušení skutkové věty obžaloby ze strany dovolatele, protože se jednalo o noční projíždění pravotočivé zatáčky na mokřém lehce blátem pokrytém povrchu vozovky, kde dostalo vozidlo obviněného smyk. Dle obviněného nemohlo být překvapivé, že došlo ke smyku vozidla i po ujetí krátké vzdálenosti vzhledem ke špatnému povrchu vozovky. Havarovat na místě mohl i řidič, který nebyl pod vlivem alkoholu. Excentrické chování obviněný považoval za hodnotový soud dovolatele.

Nejvyšší soud ve věci vycházel zejména z výpovědi zasahujícího policisty, který vypověděl, že se obviněný nijak nemotal, neblábolil, jen z dechu mu byl cítit alkohol. Taktéž podle něj nevykazoval žádné známky agresivity, z nichž by se dalo usuzovat na vyšší hladinu alkoholu v krvi obviněného. Jednání obviněného bezprostředně po nehodě pak Nejvyšší soud označil za racionální kalkulaci a snahu vyhnout se dalšímu trestnímu stíhání, protože obviněný byl před tím podmíněně propuštěn. Soud souhlasil i s tvrzením obviněného, že na takto rozbředlé vozovce mohl havarovat i řidič, který před jízdou alkohol nepožil. Nejvyšší soud hodnotil i důkazy z předchozích let, kdy byl obviněný pod probačním dohledem - sám obviněný měl u Probační a mediační služby uvést, že jeho jednání je

alkoholem značně ovlivněno již po požití dvou piv. Vzhledem k tomu, že tato skutečnost však byla v trestním spise ojedinělá, protože posouzení otázky vlivu množství alkoholu a míry jeho tolerance nebylo u obviněného jinak zjišťováno ani prokazováno, zhodnotil Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu jako správné a dovolání státního zástupce odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

Z uvedeného judikaturního případu je zřejmé, že stav vylučující způsobilost musí být orgány činnými v trestním řízení prokázán konkrétními skutečnostmi a nestačí pouhé vyvození stavu z okolností případu.

S vymezením právní hranice mezi přestupkem a trestným činem neodmyslitelně souvisí i stanovení postupu pro zjištění hodnoty množství alkoholu v krvi u konkrétního řidiče.

Z ustanovení § 5 odst. 1 písm. f) zákona č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích[3], ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**silniční zákon**“), plyne řidiči vozidla povinnost podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního předpisu ke zjištění, zda je ovlivněn alkoholem.

Zvláštním předpisem ve smyslu výše uvedeného ustanovení se rozumí zákon č. [65/2017](#) Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek[4], ve kterém § 20 uvádí: „*Orientačnímu vyšetření (pozn. kontrola alkoholu v dechu měřícím přístrojem) a odbornému lékařskému vyšetření (pozn. odběr krve) je povinna se podrobit osoba, a) u které je důvodné podezření, že pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky vykonává nebo vykonávala činnost, při níž by mohla ohrozit život nebo zdraví svoje nebo jiné osoby nebo poškodit majetek, b) u které je důvodné podezření, že se požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky uvedla do stavu, v němž bezprostředně ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek, c) u které je důvodné podezření, že přivodila sobě nebo jiné osobě újmu na zdraví anebo způsobila jiné osobě škodu na majetku v souvislosti s požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky; Spočívá-li orientační vyšetření na ovlivnění alkoholem v dechové zkoušce provedené analyzátozem alkoholu v dechu, který splňuje podmínky stanovené jiným právním předpisem, odborné lékařské vyšetření se neprovede.*“

Jiným právním předpisem ve smyslu ustanovení uvedeného v předchozím odstavci je pak vyhláška č. [345/2002](#) Sb. – Vyhláška ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu[5]. Tímto měřidlem je certifikovaný detekční přístroj značky Dräger.

Policie může provádět orientační měření pro zjištění alkoholu v krvi pomocí tzv. „trubičky“ nebo jako odborné měření pomocí certifikovaných detekčních přístrojů Dräger. Pokud by byl u orientačního měření alkohol v dechu zjištěn, policie přistoupí k odbornému měření. Odborným měřením se rozumí pouze opakované provedení dechové zkoušky certifikovaným a správně kalibrovaným měřícím přístrojem Dräger, přičemž mezi prvním a druhým měřením musí být minimální interval 5 minut a odchylka mezi měřeními nesmí přesáhnout 10 %. Pokud je rozdíl větší, policisté požadují odběr krve. Opakované měření se provede pouze pokud výsledek první zkoušky není negativní. Odborné měření je na rozdíl od orientačního měření použitelné ve správním nebo trestním řízení.

Za negativní výsledek dechové zkoušky se považuje hodnota do 0,24 promile. Je to proto, že člověk může mít nepatrnou fyziologickou hladinu alkoholu v krvi i tehdy, pokud před tím alkohol nekonzumoval. Na množství 0,2 promile se při vyšetření vzorku krve hledí jako na fyziologickou hladinu. Odchylka měření certifikovaného přístroje Dräger je přitom 0,04 promile. Z uvedených důvodů je nutné považovat výsledek do 0,24 promile za negativní výsledek dechové zkoušky, není-li zjištěno jinak, že řidič alkohol v době před jízdou konzumoval, jak uvedl ve svém rozhodnutí Nejvyšší správní soud sp. zn. 9 As 135/2012 ze dne 21. 2. 2013[6]. Dále lze odkázat na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 59/2010 ze dne 21. září 2010[7] a rozhodnutí Nejvyššího správního

soudu sp. zn. 2 As 154/2017 ze dne 17. dubna 2018[8].

Řidič je povinen dle výše citovaného ustanovení silničního zákona na výzvu policisty podrobit se jak dechovému vyšetření, tak krevní zkoušce, a to i opakovaně. Krevní zkoušce se podrobit nemusí, pokud hodnota hladiny alkoholu v krvi dle orientační zkoušky bude negativní. Pokud by se řidič dechovému vyšetření nebo zkoušce na výzvu policisty nepodrobil, dopouští se přestupku dle ustanovení § 125 odst. 1 písm. d) silničního zákona, kde mu hrozí finanční postih v rozmezí 25.000,- Kč až 50.000,- Kč a zákaz řízení motorových vozidel v rozmezí jednoho až dvou let včetně sankce 7 bodů. Sankce je vyšší, než jaká je ukládána za přestupek řízení pod vlivem alkoholu do jednoho promile. S trochou nadsázky lze konstatovat, že se řidičům „vyplatí“ dechovou zkoušku nebo krevní testy odmítnout, a riskovat tak sankci za odmítnutí, pokud by si byli jistí tím, že se měřením prokáže hladina alkoholu v krvi překračující jedno promile, a byli by tak stíháni za spáchání trestného činu. Nesmělo by se ovšem jiným způsobem prokázat, že řidič řídil pod vlivem alkoholu, kdy měl v krvi prokazatelně více než jedno promile alkoholu. V takovém případě by byl řidič odpovědný jednak za přestupek odmítnutí podrobení se vyšetření, a zároveň za trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky.

Z porovnání naměřených hodnot alkoholu na základě dechové zkoušky a krevní zkoušky lze rozpoznat, zda hladina alkoholu narůstá nebo klesá. Klesající nebo stoupající křivka ukazuje, zda řidič pil delší nebo kratší dobu před okamžikem měření, tj. zda řidiči hladina alkoholu v krvi roste, nebo se jedná o zbytkový alkohol a řidič pouze nedodržel čas potřebný k vysycení alkoholu z krve. Tyto skutkové okolnosti mají vliv na výši postihu. Porovnání hodnot jednoho a druhého měření dechové zkoušky samo o sobě nemusí mít přesnou vypovídací hodnotu, protože druhé měření může ukázat vyšší hodnotu, přestože hladina alkoholu v krvi řidiče ve skutečnosti klesá a naopak. Je to z důvodu určité odchylky měření přístroje. Pro správné nebo trestní řízení je nicméně určující hodnota alkoholu v krvi zjištěná na základě krevní zkoušky.

Na závěr lze konstatovat, že právní úprava v této oblasti je komplexní, a v praxi může působit aplikační potíže. I samotní policisté přistupují k měření v mnoha případech neobjektivně, kdy řidiče neinformují o odchylce 0,24 promile, kterou ve své kvalifikaci neberou v úvahu. Řidič tak raději i v rozmezí odchylky zaplatí pokutu, než aby se s úspěchem bránil, protože o odchylce jednoduše neví. Právní aspekty mohou být pro laika problematické, a proto pokud si řidič není jistý tím, jaká práva mu náleží, je pro něho nejlepším rozumným řešením vyhledat odbornou právní pomoc.

Mgr. Bc. Jindřich Jílek,
právník

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
Fax: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

-
- [1] rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 3 Tdo 897/2015 ze dne 5. srpna 2015
- [2] rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 4 Tdo 1017/2012 ze dne 25. září 2012
- [3] zákon č. [361/2000](#) Sb., o provozu na pozemních komunikacích
- [4] zákon č. [65/2017](#) Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- [5] vyhláška č. [345/2002](#) Sb. - Vyhláška ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví měřidla k povinnému ověřování a měřidla podléhající schválení typu
- [6] rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Tdo 897/2015 ze dne 5. srpna 2015
- [7] rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8 As 59/2010 ze dne 21. září 2010
- [8] rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 154/2017 ze dne 17. dubna 2018

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nová pravidla pro ground handling v EU a jejich dopady na letecký sektor](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe](#)

[veřejných institucí](#)

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)